

Gemeenteraad gemeente Rheden

T.a.v. Griffie

Datum

26 oktober 2021

Zaaknummer

RHD-8179547

Kenmerk

VNG International/ Rwanda

Behandeld door

Rachid Haouli

doorkiesnummer

(026)- 49 76 926

Bijlage(n)

1

onderwerp

Resultaten internationale samenwerking

Beste leden van de raad,

De gemeente Rheden is sinds de jaren '80 actief op het gebied van internationale samenwerking. Een blik over de grens stelt je als gemeente in staat anderen te helpen en leidt tegelijkertijd tot een verrijking van de ambtelijke organisatie. Internationale samenwerking kan economische kansen bieden en meer bekendheid opleveren voor de gemeente. Het biedt mogelijkheden om samen te werken op terreinen die te groot zijn voor individuele gemeenten en gelegenheid tot kennisuitwisseling met vergelijkbare gemeenten elders in de wereld. Internationale samenwerking helpt ons als gemeente om bewustwording te vergroten en morele verantwoordelijkheid te nemen voor het leveren van een bijdrage aan een betere wereld. De wereld reikt immers verder dan onze gemeentegrenzen.

Sinds 2018 neemt de gemeente Rheden via de VNG International deel aan het IDEAL (Inclusive Decisions At Local Level) programma. De afgelopen jaren is in het kader van dit samenwerkingsprogramma internationale verbindingen gelegd met verschillende partijen in onze gemeente. Met deze raadsbrief (inclusief bijlage) wil ik u graag informeren over de resultaten van de afgelopen vier jaren en in het kort het perspectief schetsen voor de internationale samenwerking voor de komende jaren.

Helaas heeft Covid19 ertoe geleid dat de samenwerking vanaf eind 2019 tot eind 2021 een grotere uitdaging is geworden. Desondanks kan ik met gepaste trots melden dat het programma succesvol en op een waardige manier is afgerond.

Met vriendelijke groet,

Carol van Eert

Burgemeester gemeente Rheden

Gemeente Rheden en Internationale Samenwerking

Vanaf de jaren '80 had de gemeente Rheden binnen Lota (Lagere overheden tegen apartheid) banden met de stad Kimberley in Zuid-Afrika. Na het einde van de apartheid zijn de daaruit ontstane activiteiten ondergebracht bij de Stichting Contacten Nederland Kimberley (Conkim). In 2006 is Rheden door Stichting Conkim gevraagd om te participeren in het Local Government South programma (Zuid-Afrika) onder de vlag van de VNG International. De gemeente Rheden heeft vanaf 2012, ook via de VNG International, deelgenomen aan het programma Local Government Capacity in Zuid-Afrika. Het Local Government Capacity programma liep op 31 december 2016 ten einde.

De rijke Rhedense historie en het consequent nemen van verantwoordelijkheid op het gebied van internationale samenwerking leidden ertoe dat de VNG International in 2017 opnieuw een verzoek deed aan de gemeente Rheden om deel te nemen aan een nieuw internationaal samenwerkingsprogramma (IDEAL, Inclusive Decisions At Local Level) en dit keer met het land Rwanda. VNG International levert een belangrijke bijdrage aan de totstandkoming van de internationale samenwerking. Enerzijds gebeurt dit inhoudelijk door expertise in te brengen en anderzijds door het programma financieel volledig te financieren. Daartoe zet ze middelen in die via het ministerie van Buitenlandse Zaken worden verkregen. Deze constructie maakt dat de deelname aan de internationale samenwerkingsverbanden voor de gemeente Rheden kostenneutraal is.

De VNG International gaf in 2017 aan een mooie kans te zien om de eerder opgedane ervaringen in Zuid-Afrika te delen met Rwanda. Gemeente Rheden werd gevraagd omdat Rheden veel ervaring heeft opgedaan met de beperkingen, moeilijkheden en culturele sensitiviteit van de Afrikaanse context. Deze ervaringen zijn belangrijke voorwaarden om succesvol te opereren op het continent Afrika.

In 2018 is formeel een start gemaakt met de samenwerking tussen Rubavu District (Rwanda), gemeente Langeberg (Zuid-Afrika), VNG International en de gemeente Rheden.

De doelen vanuit het VNG I IDEAL 2018-2021 programma zijn:

- Stimuleren van de lokale economische ontwikkeling
- Versterken van de lokale democratie in Rwanda
- Bijdragen aan solidariteit en vrede
- Armoedebestrijding
- Vergroten van kennis in Rwanda door Capacity Building (kennisoverdracht).

Naast de deelname aan het IDEAL programma voer ik als burgemeester in het kader van mijn lidmaatschap bij de VNG International (commissie Europa en International) regelmatig gesprekken over mondiale ontwikkelingen en op welke wijze Nederlandse gemeenten kunnen bijdragen aan meer democratie, aan het terugdringen van armoede en aan het vergroten van stabiliteit in de wereld. De ervaringen van de gemeente Rheden worden op deze wijze ook actief door mij gedeeld met andere gemeenten uit Nederland.

De internationale samenwerking is voor de ambtelijke organisatie van de gemeente Rheden een belangrijke manier om kennis op te doen. Internationale samenwerking draagt namelijk bij aan verbreding van de eigen horizon, waardoor een frisse kijk ontstaat op de problematiek in de eigen gemeente. De internationale aspecten in het werk kunnen voor werknemers aantrekkelijk zijn. Hiermee kan de gemeente Rheden zich ook onderscheiden als werkgever.

Rwanda en Rubavu District

Rwanda ligt in centraal Afrika en grenst aan Congo, Oeganda, Tanzania en Burundi. Rwanda is kleiner dan Nederland. Rwanda wordt ook wel 'Het land van duizend heuvels' of 'Het Zwitserland van Afrika' genoemd. Het prachtige berglandschap en de variëteit aan diersoorten, waaronder de zeldzame berggorilla, maken het land een geschikte bestemming voor de natuurliefhebber. De hoofdstad van Rwanda is het centraal gelegen Kigali.

De Rwandese overheid stuurt sterk op economische groei om armoede te bestrijden en welvaart te verbeteren voor de hele bevolking. Ook sociale stabiliteit en veiligheid krijgen veel aandacht na de genocide in de jaren 90. Rwanda staat bekend als een land waar voortvarend wordt gewerkt aan sociaaleconomische vooruitgang, vrede en stabiliteit en een corruptievrije overheid.

De gemeente Rheden heeft de afgelopen jaren gewerkt met Rubavu District. In totaal zijn er 30 districten in Rwanda. Rubavu District ligt aan het Kivumeer. Het meer heeft een oppervlakte van ongeveer 2.700 km² en herbergt een enorme voorraad methaangas. Rubavu District grenst aan de Congolese stad Goma. Het gebied staat met name bekend om toerisme en grensoverschrijdende handel.

Rubavu District heeft een zeer strategische ligging voor toeristen. Het is een uur rijden naar het bekende Volcanoes National Park en ligt in het gebied waar ook de Gorilla trekking of Chimpanzee trekking plaatsvindt. Toerisme wordt voor de toekomst gezien als belangrijkste economische sector voor het Rubavu District. De groei van het aantal hotels en resorts in Rubavu is, ondanks Covid19, nog steeds aan de orde. Rubavu District is ook erg in trek als weekendbestemming voor Rwandezen en welvarende Congolezen die graag een weekend willen ontspannen aan het Kivumeer. Het gebied is tenslotte populair bij internationale bezoekers die op safari gaan naar Rwanda.

Behaalde resultaten IDEAL programma 2017-2021

De gemeente Rheden heeft in de afgelopen jaren ondanks Covid19, gunstige resultaten gehaald. Hieronder treft u een weergave van de activiteiten die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Ik ben mij er terdege van bewust dat dit geen verdienste van de gemeente Rheden alleen is maar ook mede dankzij de intensieve betrokkenheid van alle deelnemende partijen.

- De Triple Helix samenwerking op lokaal niveau is door de deelname aan het IDEAL programma verder versterkt. Rhedense onderwijsinstellingen zijn actief betrokken geweest (Van Hall Larenstein en het Arentheem College).
- De ambitie vanuit Rubavu District om de economische ontwikkeling rondom het Kivumeer verder te ontwikkelen, is door de gemeente Rheden verder geconcretiseerd. De gemeente Rheden heeft hiervoor een aantal workshops georganiseerd. Aan de hand van deze workshops is bij de relevante stakeholders input opgehaald met als doel een scherper zicht te krijgen op het ideale beeld van het gebied rondom het Kivumeer. Belangrijke stakeholders, zoals lokale inwoners, ondernemers en diverse overheidsorganen, zijn uitgenodigd om deel te nemen. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een definiëring van een concreet project; Project Boulevard Lake Kivu. Een belangrijke conclusie uit de gehouden workshops is dat een verdere uitwerking van het project passend moet zijn in de natuurlijke omgeving. Het gebied moet zich vooral gaan onderscheiden op het gebied van ecotoerisme. Dit betekent dat de focus ligt op kleinschalig toerisme waar verantwoord wordt omgegaan met de natuur en waarmee de lokale bevolking geld verdient.
- Hogeschool Van Hall Larenstein is vanaf 2019 betrokken bij het project Boulevard Lake Kivu. Van Hall Larenstein heeft een prominente rol gespeeld in de verdere uitwerking van het project. Verschillende studenten hebben actief bijgedragen aan concrete producten:

- Er zijn door elf deeltijdstudenten stedenbouwkundige schetsen (masterplannen) gemaakt voor het Boulevardgebied. Aan de hand van een online meeting zijn alle stedenbouwkundige schetsen gepresenteerd aan een grote groep stakeholders uit Rubavu.
 - De elf masterplannen zijn op verzoek van Rubavu gecomprimeerd tot één masterplan.
 - Drie studenten hebben in het kader van hun afstuderen het Masterplan verder uitgewerkt tot een ontwerpstudie. Zowel een docent als een student hebben in Rubavu hun eindproducten op locatie in Rubavu gepresenteerd.
 - De eindproducten worden door Rubavu District gebruikt om een bestek te maken. Dit bestek wordt gebruikt voor de tender om een marktpartij te contracteren die aan de slag gaat met de uitvoering.
- Van Hall Larenstein heeft door haar betrokkenheid een duurzame relatie opgebouwd met het land Rwanda en in het bijzonder met Rubavu District. Dit biedt kansen voor de toekomst. Hierbij kan gedacht worden aan: studentenuitwisseling, exporteren van kennis en het vergroten van de naamsbekendheid op Internationaal niveau.
 - Door scholieren (Havo 3) van het Titus Brandsma College uit Velp is in het kader van het vak maatschappijleer verschillende adviezen uitgebracht. Hoe zou de Gemeente Rheden leerlingen beter kunnen betrekken bij hun contact met Rwanda? Scholieren zijn uitgedaagd om een plan/project te bedenken en hoe dit het beste kan gebeuren.
 - De gemeente Rheden heeft aan het begin van de samenwerking actief een relatie gelegd met het hoofdkantoor van Heineken N.V. in Amsterdam. Heineken heeft in Rubavu District een bierbrouwerij en is daarmee een belangrijke werkgever voor de lokale inwoners. Door de bemiddeling van de gemeente Rheden is de samenwerking tussen Heineken en Rubavu District versterkt. Er zijn diverse stakeholdersbijeenkomsten georganiseerd waar Heineken N.V. ook bij aanwezig was. Concreet heeft dit geresulteerd in commitment vanuit Heineken N.V. om actief bij te dragen aan meer economische ontwikkeling in het gebied dat vooral ten goede moet komen aan de mensen die dat het hardst nodig hebben.
 - Samen met lokale ondernemers uit Rubavu District is gewerkt aan een 'Real African Tour'. Dit project heeft inmiddels geleid tot een markproduct waarmee lokale ondernemers uit Rubavu verder kunnen. Het product behelst een tour langs bezienswaardigheden in Rubavu die door toeristen geboekt kunnen worden. Een onderdeel van de tour is het bezoeken van lokale inwoners en het proeven van traditionele gerechten. Het project biedt hiermee kansen om het inkomen van de lokale bevolking te vergroten. De expertise die de gemeente Rheden in het verleden heeft opgedaan in de gemeente Langeberg (een soortgelijk project is ook daar geïmplementeerd) is gedeeld met de partners in Rubavu District.
 - Door het actief betrekken van lokale inwoners en ondernemers uit Rubavu District bij de beleidsontwikkeling is het vertrouwen in de lokale overheid vergroot. De afstand tussen de lokale inwoners en de lokale overheid is verkleind.
 - De gemeente Rheden heeft kennis opgedaan op het gebied van het vraagstuk participatie en het vanuit de overheid afleggen van verantwoording aan de lokale bevolking. Rwanda kent een vrij directe vorm van verantwoording afleggen en het in verbinding staan met de lokale inwoners. Dit gebeurt bijvoorbeeld door openbare bijeenkomsten tussen het openbaar bestuur en de lokale inwoners.

De bovengenoemde resultaten en activiteiten laten zien dat internationale samenwerking kan leiden tot een meerwaarde voor meerdere partijen. De opgedane ervaringen hebben bijvoorbeeld bij een aantal onderwijsinstellingen (van Hall Larenstein en het Titus Brandsma College) in de gemeente Rheden. Hogeschool Van Hall Larenstein is aan het onderzoeken of de samenwerking gecontinueerd kan worden.

Toekomst

Vanaf januari 2022 gaat VNG International een nieuwe vijfjarige samenwerking aan met het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het nieuwe programma heeft een budget van € 50 miljoen en zal zich richten op vier thema's:

- Veiligheid en rechtsorde
- Economische ontwikkeling
- Migratie
- Watermanagement.

Het zal in eerste instantie worden uitgevoerd in tien landen. In een later stadium is ook uitbreiding naar meer landen mogelijk.

Bij de uitvoering van dit programma zal opnieuw worden samengewerkt met Nederlandse gemeenten. In de komende zes maanden worden de specifieke verzoeken om expertise geformuleerd.

Gezien de rijke geschiedenis van de gemeente Rheden op het gebied van internationale samenwerking, de kansen die het biedt voor onze lokale partners en ten slotte de kansen voor de ambtelijke organisatie, wil ik graag met de nieuwe gemeenteraad verkennen op welke wijze de gemeente Rheden een bijdrage kan blijven leveren aan het nieuwe VNG International programma.

